

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

Parlamentariska landsbygdskommittén
N 2015:04

Pressmeddelande

2016-12-21

Kommitténs ordförande
Johan Persson
070-374 43 03

En sammanhållen politik för Sveriges landsbygder - en historisk möjlighet att skapa ett starkare samhällskontrakt

Parlamentariska landsbygdskommittén överlämnar idag sitt slutbetänkande *För Sveriges landsbygder - en sammanhållen politik för arbete, hållbar tillväxt och välfärd* (SOU 2017:1) till landsbygdsminister Sven-Erik Bucht. I juni 2015 tillsatte regeringen en Parlamentarisk Landsbygdskommitté med uppdrag att ta fram en sammanhållen politik för Sveriges landsbygder.

Kommittén har haft följande sammansättning:

Ulf Berg, Moderaterna
Emma Carlsson Löfdahl, Liberalerna
Åsa Coenraads, Moderaterna
Anders Forsberg, Sverigedemokraterna
Monica Haider, Socialdemokraterna
Mattias Jonsson, Socialdemokraterna
Kew Nordqvist, Miljöpartiet
Iréne Oskarsson, Kristdemokraterna
Håkan Svenneling, Vänsterpartiet
Anna-Caren Säterberg, Socialdemokraterna
Kristina Yngwe, Centerpartiet

I mars 2016 lade Kommittén fram ett enigt delbetänkande med ett antal ställningstaganden. <http://www.regeringen.se/rattsdokument/statens-offentliga-utredningar/2016/03/sou-201626/>

Under våren genomfördes 14 dialogmöten runtom i Sverige. Utöver detta har kommittén haft ett antal hearings. Till sitt förfogande har kommittén haft ett kansli under ledning av huvudsekreterare Sören Häggroth. Till arbetet har också knutits experter.

- Jag är glad över att idag kunna överlämna ett slutbetänkande med mycket brett politiskt stöd. Vi presenterar en sammanhållen politik som lägger grunden för att skapa ett nytt samhällskontrakt som innebär att det ska vara möjligt att bo, leva och arbeta i hela Sverige. Tillsammans utgör våra 75 förslag en nystart som innebär att vi tar tillvara de resurser som finns på Sveriges landsbygder. Vi föreslår en ny nationell landsbygdspolitik med konkreta förslag inom flera sektorsområden. I detta ingår också både generella och riktade åtgärder, säger kommitténs ordförande Johan Persson (S).

Kommitténs slutbetänkande i korthet finns i en särskild skrift på; www.sou.gov.se/parlamentariskalandsbygdskommittén/. På kommitténs webbplats finns också länken till slutbetänkandet och annat underlagsmaterial.

Sammanställning av 75 förslag för Sveriges landsbygder:

Näringsliv och företagande

1. ALMI Företagspartner AB:s uppdrag förstärks med ett ytterligare fokus som riktas mot företag i de glesa och mycket glesa landsbygdskommunerna. I synnerhet ska de platsbundna näringarna och till dem relaterad näringsverksamhet uppmärksammas.
2. Det nationella utvecklingsbolaget Saminvest AB ges ett tydligare samhällsuppdrag att säkerställa att investeringar sker bland målgrupper, branscher och i geografiska områden där behovet av marknadskompletterande finansiering är som störst. Saminvest ska säkerställa investeringar i Sveriges sju nordligaste län. Representanterna i Saminvest styrelse ska ha kunskaper om näringslivsutveckling i såväl glesa som täta strukturer.
3. Saminvest AB ges i uppdrag att investera i företag för tillväxt och förnyelse av ekosystemtjänstproducerande verksamhet i syfte att främja en snabbare omställning till en fossilfri och biobaserad samhällsekonomi.
4. Vinnova ges i uppdrag att ta fram arbetssätt för att skapa förutsättningar för innovationer för företag i landsbygderna genom att bland annat vidareutveckla sitt arbete med att nå ut med innovationsstöd via rådgivare och forskare som är närvarande i landsbygderna och särskilt stödja innovationer som utvecklar

lösningar och produkter för en snabbare omställning till biobaserad samhällsekonomi.

5. Erfarenheterna från landsbygdsprogrammets nuvarande åtgärder med innovationsgrupper och europeiskt innovationspartnerskap (EIP) tillvaratas och vidgas till fler näringar och företagande i landsbygder än nuvarande avgränsning.
6. Jordbruksverket, i samråd med Skogsstyrelsen, Vinnova och Naturvårdsverket, ges i uppdrag att identifiera hur kommande landsbygdsprogram kan bidra till omställningen till en biobaserad samhällsekonomi i linje med målen i Agenda 2030 samt målen om ett fossilfritt samhälle. Insatser i landsbygdsprogrammet ska även syfta till att stärka sambanden och utbytet mellan stad och land.
7. Offentlig upphandling ska innehålla krav som motsvarar våra svenska miljökrav och regler för djurskydd.
8. Aktörerna som ska samarbeta genom regionala exportcentra och Visit Sweden får i uppdrag att genomföra riktade insatser för att hjälpa företag i landsbygderna, i synnerhet de glesa och mycket glesa landsbygderna, att öka sina exportandelar.
9. Ett paket med åtgärder, som förstärker varandra, ska riktas till 23 kommuner i norra och mellersta Sverige. I dessa kommuner har företagen särskilt svårt att utveckla sina företag på grund av långa avstånd, att man finns i en glest befolkade arbetsmarknadsregioner med ett näringsliv med förhållandevis begränsad branschbredd. Paketet ska komplettera befintliga insatser i stödområde A. Det ska omfatta de nya landsbygdsgenerella åtgärderna som vi föreslår i form av 100-procentigt utbyggd digital infrastruktur, ökad tillgång till högre utbildning, omlokalisering av statliga jobb samt innovations- och exportfrämjande insatser.

De 23 kommunerna med störst utmaningar är:

Pajala, Övertorneå, Överkalix, Jokkmokk, Arjeplog, Arvidsjaur, Sorsele, Storuman, Malå, Norsjö, Lycksele, Vilhelmina, Dorotea, Åsele, Strömsund, Ragunda, Bräcke, Berg, Härjedalen, Älvdalen, Malung/Sälen, Vansbro, Torsby.

10. Särskilda åtgärder riktade till de 23 kommunerna. Kommittén har identifierat en möjlig finansiering på cirka 500 miljoner kronor som kan avsättas i näringspolitiska och tillväxtfrämjande åtgärder i ett riktat paket. Det kan exempelvis handla om åtgärder som prövats i Norge i form av ytterligare sänkta arbetsgivar- och egenavgifter och avskrivning av studieskulder.
11. Ett forskningscentrum inrättas för att utveckla och sprida kunskaper om entreprenörs- och företagsutveckling i landsbygder, i synnerhet i glesa och mycket glesa landsbygderna. Centrals kunskapsutveckling ska också öka medvetenheten om skillnader i

kvinnors och mäns villkor för att driva och utveckla företag i landsbygderna. Ett viktigt mål är att skapa jämställda villkor för näringslivsutveckling.

12. Tillväxtverket ges i uppdrag att utreda möjligheten till och utformningen av en servicegaranti vid myndighetsutövning riktat till små- och medelstora företag.

Digital kommunikation och transportinfrastruktur

13. Regeringen beslutar om ett nytt mål som innebär att alla i hela landet ska ha tillgång till digital infrastruktur med överföringskapacitet med minst 100 Mbit/s senast 2025.
14. Regeringen ser över förordningen (2003:396) om elektronisk kommunikation med huvudsyftet att avsevärt höja nivån för samhällsomfattande tjänster (SOT-nivån).
15. Statens digitala infrastruktur samordnas i enlighet med förslagen i betänkandet Statens bredbandsinfrastruktur som resurs (SOU 2016:1).
16. Regeringen utreder hur digital infrastruktur kan organiseras som ett femte transportslag efter 2025.
17. Regeringen säkerställer tillgången till bredband för de hushåll och företag som står utan uppkoppling i samband med avvecklingen av kopparnäten.
18. Bredbandsforum ges i uppdrag att ansvara för att samordna en främjandeverksamhet för potentiella små nät i landsbygderna.
19. Regeringen anslår 300 miljoner kronor årligen till Post- och telestyrelsen för att myndigheten ska kunna fördela medel till länsstyrelserna för att fullborda bredbandsutbyggnaden. Inom ramen för anslaget har även Post- och telestyrelsen möjlighet att upphandla bredband till hushåll och företag som saknar uppkoppling.
20. Jordbruksverket ges i uppdrag att utforma bredbandsstödet inom landsbygdsprogrammet 2021–2027 så att länsstyrelserna tillsammans med regionalt utvecklingsansvariga och kommuner kan upphandla bredband med hög överföringskapacitet.
21. Post- och telestyrelsen får meddela föreskrifter i form av riktlinjer för ett nationellt förfrågningsunderlag som till delar ska kunna anpassas till regionala utvecklingsstrategier, regionala bredbandsstrategier samt andra regionala förutsättningar.
22. Regeringen förtydligar de regionala bredbandskoordinatörernas uppdrag, så att det framgår att dessa utgör kontaktpunkt gentemot aktörerna som ingår en upphandling.
23. Regeringen bedömer vilka konsekvenser en förändring av skatter och avgifter inom det transportpolitiska området får för möjligheten att nå de landsbygdspolitiska målen.

24. Länsstyrelserna ges i uppdrag att redovisa landsbygdernas behov av underhåll och investeringar i transportsystemet i planeringsunderlaget till länsplanerna för regional transportinfrastruktur.
25. Trafikverket ges i uppdrag att ange specifika objekt eller andra åtgärder i landsbygderna, som ska prioriteras i transportplaneringen på regional nivå.
26. Regeringen förtydligar att planeringen av enskilda vägar ska behandlas i länstransportplanerna.
27. Regeringen tar initiativ till en översyn av reseavdraget. Utgångspunkten bör vara att avdraget ska vara avståndsbaserat.
28. Regeringen lägger fram förslag som underlättar samordningen av olika typer av persontransporter i landsbygderna.
29. Regeringen underlättar så att ideell och kostnadsdelande samåkning blir tillåten i landsbygderna.
30. Regeringen prioriterar landsbygderna vid testverksamhet och mer permanent införande av självkörande fordon.

Kompetensförsörjning

31. Universitet och högskolor ges i uppdrag att öka tillgängligheten till högre utbildning i hela landet.
32. Regeringen ser över indikatorerna inom resurstilldelningssystemet i syfte att göra utbildningarna mer relevanta för de lokala arbetsmarknaderna.
33. Regeringen säkerställer att det finns utbildningscentra för högre utbildning i kommuner i FA-regioner utan högskola/universitet och med få lärcentra samt i kommuner som berörs av kommitténs näringslivspaket till kommuner med extra stora utmaningar.
34. Ett årligt statsbidrag införs för att landsbygderna ska kunna etablera och utveckla utbildningscentra för högre utbildning.
35. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU) får i uppdrag att följa upp och utvärdera satsningen på utbildningscentra.
36. Tillväxtverkets uppdrag om att utveckla riktlinjerna för regionalt kompetensutvecklingsarbete kompletteras, så att kompetensplattformarna utvecklas med huvudsyftet att förse utbildningscentra med analyser av rekryterings- och utbildningsbehov i närområdet.
37. Regeringen säkerställer regional spridning av utbildningsplatser i landsbygderna och beaktar kommitténs förslag om utbildningscentra i andra satsningar inom kunskapslyftet.
38. Regeringen uppmärksammar kravet om villkorad finansiering av platserna till yrkesvux i de glesa och mycket glesa kommunerna i landsbygderna.

39. Regeringen utreder om det ska bli möjligt att minska studienskulden för de som bor och är yrkesaktiva i de 23 kommunerna med extra stora utmaningar.

Sambällsplanering och bostadsbyggande

40. Boverket ges i uppdrag att utarbeta en vägledning för hur landsbygdernas värden och utvecklingsmöjligheter ska kunna redovisas inom ramen för den kommunala översiktsplaneringen.
41. Regeringen tar initiativ till att begränsa och precisera riksintressenas areal med syfte att underlätta landsbygdernas utveckling.
42. Regeringen säkerställer att reformeringen av strandskyddsbestämmelserna får avsedd effekt.
43. Regeringen gör en översyn av va-lagstiftningen i syfte att underlätta bostadsbyggandet och åtgärdandet av icke godkända avlopp i landsbygderna.
44. Regeringen utreder om långivning till boende i landsbygderna underlättas genom införandet av särskilda landsbygdslån för byggande av egna hem, hyresrätter, ägarlägenheter, kooperativa hyresrätter och bostadsrätter i landsbygderna.

Kommersiell service, välfärdstjänster och kultur

45. Boverket ges i uppdrag att utarbeta en nationell vägledning till kommunerna om hur ett serviceperspektiv kan tillföras den kommunala översiktsplaneringen.
46. Regeringen avvisar i beredningen av postlagsutredningsbetänkanden de förslag som innebär en försämring av postservicen i landsbygderna.
47. Kreditinstitutens ansvar för att tillgodose sina kunders behov av betaltjänster och kontanthantering bör regleras i lagen om betaltjänster. Även företag och föreningar ska omfattas av rätten att öppna betalkonton med grundläggande funktioner, som uttag och insättning av kontanter.
48. Regeringen lägger fram förslag med syfte att anpassa det kommunala utjämningsystemet till ändrade förutsättningar samt gör en översyn av statsbidragen till kommunerna.
49. Regeringen tar initiativ som syftar till att öka kommunernas förmåga att rekrytera personal.
50. Kulturrådet ges i uppdrag att redovisa hur myndigheten arbetar för att bidra till att göra kulturen tillgänglig i Sveriges landsbygder.
51. Kulturanalys ges i uppdrag att analysera tillgänglighet och deltagande i kulturaktiviteter i Sveriges landsbygder. Kulturanalys ska ge förslag på åtgärder för att stärka kulturdeltagandet i

landsbygderna. Kulturanalys ska genomföra uppdraget i dialog med aktörer inom kultursektorn.

Statens närvaro

52. Arbetsförmedlingens pågående nedläggning av lokalkontor på ett 100-tal orter avbryts till dess att konsekvenserna av nedläggningarna har utvärderats.
53. Regeringen ställer konkreta tidsatta krav på hur snabbt polisen ska vara på plats vid allvarliga brott.
54. Regeringen bör kontinuerligt följa upp och säkerställa polisens lokala närvaro, inte minst i landsbygderna.
55. Den lokala serviceverksamhet som i dag utförs av Försäkringskassan, Skatteverket och Pensionsmyndigheten förs över och samlas i en ny organisation. Där det är möjligt samlokaliseras Arbetsförmedlingens, Polismyndighetens och Migrationsverkets lokala serviceverksamhet med den nya organisationen.
56. Samverkan mellan de myndigheter vars lokala servicefunktioner bryts ut och den nya organisationen regleras i respektive myndighets instruktion.
57. Den lokala serviceorganisationen ska ha minst ett kontor i varje FA-region.

FA-regioner som saknar servicekontor, 2016:

Vimmerby, Torsby, Vansbro, Malung-Sälen, Storuman, Kramfors, Åsele, Arjeplog, Jokkmokk, Övertorneå.

58. Kommittén rekommenderar att 10 000 tjänster vid statliga myndigheter i Stockholms FA-region under en 5 till 7-årsperiod omlokaliseras till FA-regioner i behov av statliga arbetstillfällen.
59. När en ny myndighet inrättas ska en lokalisering utanför storstadskommunerna alltid vara förstahandsalternativet.

Styrning och organisering av landsbygdspolitiken

60. I kommittéförordningen stadgas att kommittéer i sina betänkanden ska ange konsekvenser för landsbygdernas utveckling av sina förslag.
61. Konsekvenserna för landsbygderna beskrivs i regeringens gemensamma beredning av propositioner och andra regeringsbeslut.
62. Trafikverkets, Post- och telestyrelsens, Universitets- och högskolerådets, Tillväxtverkets, Statens jordbruksverks, Naturvårdsverkets, Polismyndighetens, Arbetsförmedlingens och länsstyrelsens landsbygdspolitiska ansvar tydliggörs i respektive myndighets instruktion.

63. I ägaranvisningarna till Almi och Saminvest ska bolagens samhällsuppdrag för kapitalförsörjning till näringslivet i hela landet förtydligas, i synnerhet för företag som är verksamma i glesbygderna.
64. Regeringen ser över länsstyrelsernas finansiering i syfte att öka förvaltningsanslagets andel av finansieringen.
65. I varje län inrättas en landsbygdsdelegation. Inom ramen för länsstyrelsernas samordningsuppdrag ska landsbygdsdelegationerna i länet samordna de statliga myndigheternas verksamhet inom landsbygdspolitiken.
66. I landsbygdsdelegationerna ska ingå representanter för Trafikverket, Post- och telestyrelsen, Tillväxtverket, Jordbruksverket, Naturvårdsverket, Polismyndigheten, Arbetsförmedlingen, länsstyrelsen och universitet och högskolor samt för kommuner och landsting/samverkansorgan. Andra myndigheter, organisationer och sammanslutningar kan också ingå om landsbygdsdelegationerna finner det lämpligt.
67. Landsbygdsdelegationerna leds av landshövdingarna och biträds av varsitt sekretariat som länsstyrelserna ansvarar för.
68. Statliga myndigheters ansvar för landsbygdsutvecklingen regleras i en särskild förordning.
69. Jordbruksverket ska på nationell nivå främja och följa upp arbetet med att nå målen för landsbygdspolitiken.
70. Jordbruksverket ska på nationell nivå främja och samordna Trafikverkets, Post- och telestyrelsens, Universitets- och högskolerådets, Tillväxtverkets, Tillväxtanalys, Vinnovas, Naturvårdsverkets, Havs- och vattenmyndighetens, Boverkets, Polismyndighetens, Arbetsförmedlingens, Kulturrådets och länsstyrelsernas arbete med de nationella målen för landsbygdspolitiken.

Civilsamhället

71. Regeringen förstärker bidraget till studieförbundens verksamhet i landsbygdsområden. Syftet med förstärkningen är att främja det civila samhällets roll i landsbygdsutvecklingen, i synnerhet för att unga personer samt personer med invandrarbakgrund ska få bättre möjligheter och förmåga till att delta i lokal samhällsutveckling. Jämställdhetsmålet om att kvinnor och män ska ges samma möjligheter att vara aktiva medborgare ska särskilt beaktas.
72. Regeringen uppdrar till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor att utreda på vilket sätt de statliga bidragen till folkbildningen i ökad omfattning kan styras till landsbygdsområden för ovan angivna syften.

73. Regeringen uppdrar till Jordbruksverket att stödja samordning och utveckling av nätverk mellan landsbygdsutvecklare anställda i kommuner och regioner.
74. Lokalt ledd utveckling med leadermetoden ska tillämpas rikstäckande.
75. Regeringen utvidgar sin överenskommelse med civilsamhälles organisationer. Överenskommelsen ska gälla utveckling av kunskaper och arbetssätt för landsbygdsutveckling.